

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Teze diplomové práce

**Vznik, příčiny a velikost zadluženosti obcí
dobrovolného svazku obcí**

Markéta Csölleová

© 2016 ČZU v Praze

Souhrn

Diplomová práce se týká problematiky příčiny a vzniku zadluženosti obcí Svazku obcí údolí Desné. Cílem této práce je posouzení hospodaření jednotlivých obcí dobrovolného svazku obcí od roku 1997 do roku 2014.

Teoretická část je zaměřena na charakteristiku a členění veřejné správy, územní samosprávy, veřejných financí a rozpočtové soustavy v České republice. Je zde nastíněn i vývoj veřejné správy a poslední provedené reformy.

Druhá, praktická část obsahuje analyzování příjmů a výdajů členských obcí včetně celého Svazku obcí údolí Desné. Z hlediska zadluženosti je proveden výpočet ukazatele dluhové služby a ukazatele SIMU. Na závěr je provedena komparace zjištěných údajů včetně zhodnocení ostatních ukazatelů týkajících se zadluženosti obcí.

V poslední části práce jsou na základě provedených rozborů, analýz a komparace stanoveny návrhy na opatření k regulaci celkového zadlužení jednotlivých obcí.

Klíčová slova

Hospodaření municipalit, příjmy, výdaje, zadluženost obce, příčiny zadluženosti, rozpočet obce, dobrovolný svazek obcí údolí Desné

Cílem diplomové práce bylo zhodnotit hospodaření jednotlivých obcí Svazku obcí údolí Desné včetně organizace Svazek obcí údolí Desné. Popsat důvody vzniku zadluženosti jednotlivých obcí a navrhnout opatření, která by regulovala celkovou zadluženost obcí. Stanoveného cíle bylo dosaženo použitím analýzy hospodaření za období let 1997 – 2014 a poté následným srovnáním získaných údajů.

V teoretické části byl charakterizován pojem, principy organizačního uspořádání a vývoj veřejné správy, která se dle nejzákladnějšího dělení člení na státní správu a samosprávu. Vzhledem k zaměření diplomové práce je zbytek věnován představení fungování samosprávy, konkrétně té územní. Není opomenuta ani zmínka o spolupráci obcí. Dále je podrobně popsán průběh rozpočtového roku v obci od sestavení návrhu územního rozpočtu, projednání návrhu rozpočtu v poradních orgánech, plnění a průběžná kontrola rozpočtu, až po projednání v zastupitelstvu a následnou kontrolu. Z hlediska rozpočetnictví jsou popsány všechny příjmy, které do obce plynou a výdaje, které obce využívají na zabezpečení statků a služeb. Závěr teoretické části je věnován důvodem vzniku dluhu u obcí, možné regulaci a představení ukazatelů, které se pojí s pojmem zadluženost obcí.

Pro praktickou část byly vybrány obce Svazku obcí údolí Desné, konkrétně Obec Hraběšice, Obec Loučná nad Desnou, Obec Petrov nad Desnou, Obec Rapotín, Obec Rejchartice, Obec Velké Losiny, Obec Vernířovice, Obec Víkřovice a organizace Svazek obcí údolí Desné. SOÚD byl v prvopočátcích založen za účelem opravy železničních tratí Šumperk – Kouty nad Desnou, a Petrov nad Desnou – Sobotín, které byly poničeny povodní v roce 1997. V průběhu se k hlavním činnostem postupně přidaly i další, které SOÚD v současnosti vykonává.

Největším zdrojem příjmů všech dotčených obcí jsou daňové příjmy, které se pohybovaly v rozmezí 39,9 % - 77,9 % celkových příjmů jednotlivých obcí. Největší podíl daňových příjmů na celkových vykazují obce Rejchartice (77,9 %) a Vernířovice (66 %). Takto vysoké procento je způsobeno tím, že obě obce ve sledovaném období mají velice nízké příjmy z ostatních daňových tříd. Třída č. 4 – přijaté transfery v obou obcích figuruje většinou jen z hlediska titulů plynoucích do obce na zajištění přenesené působnosti a výkonu voleb. Ostatní obce se snaží na realizaci investičních projektů využívat vypsané dotační tituly. Nejúspěšnějšími obcemi jsou Rapotín (506,1 mil. Kč, z toho 335,7 mil. Kč investiční) a Loučná nad Desnou (349,6 mil. Kč, 300,3 mil. Kč investiční).

Analytická část běžné a kapitálové části rozpočtu vykazuje, jakým způsobem obce využívají finanční prostředky. Běžná část by měla financovat běžné výdaje, kapitálová část naopak výdaje investiční. Z provedených výpočtů je patrné, že obce své finance nevyužívají

tak, jak by měly. Z hlediska běžné části rozpočtu je potěšující zprávou, že všechny obce hospodaří v součtu všech let ve sledovaném období s průměrným přebytkem, tím pádem mohou, pokud je to nutné, financovat deficit vzniklý z kapitálové části rozpočtu. V rámci kapitálové části rozpočtu vykazují všechny obce kromě Vernířovic deficitní hospodaření. Nejhůře jsou na tom obce Rapotín (-22.237.263,- Kč) a Loučná nad Desnou (-7.847.782,- Kč). Deficit je způsoben investováním obou obcí do infrastruktury a rozvoje.

Všechny sledované obce vykazují z hlediska zadluženosti krátkodobé nebo dlouhodobé závazky. V přepočtu na obyvatele se zadluženost obcí pohybuje v rozmezí 585 – 35.212,- Kč. Nejvyšší podíl na obyvatele vykazují opět obce Rapotín a Loučná nad Desnou. Ukazatel je u dotčených obcí vysoký z důvodu realizace investičních akcí, které sice byly spolufinancovány z prostředků Evropské unie, ale jen z části.

Ministerstvo financí zavedlo v roce 2008 nové monitorující a informativní ukazatele. Jde o celkovou likviditu a podíl cizích zdrojů k aktivům. Doporučené hodnoty jsou 25%, respektive interval (0;1). Z provedené analýzy jednotlivých akcí je patrné, že se všechny municipality pohybují v doporučených normách.

Mým doporučením, jak zlepšit hospodaření jednotlivých obcí, je v první řadě snaha o získávání co nejvíce dotací na investiční akce. Realizace mnohdy obec zbytečně doplácí vlastními finančními prostředky. Další možností, jak zvýšit příjmy je poskytování majetku obce za finanční úplatu (různé pronájmy pozemků, poskytování služeb a výrobků). Obce údolí Desné jsou bohaté na nerostné suroviny a dřevo. Zde je důležité zacházet s pozemky, lesními porosty a jinými nerostnými bohatstvími kvalitně, aby si nadále uchovávaly svoji hodnotu.

Seznam použitých zdrojů

1. HAMERNÍKOVÁ, B., MAAYTOVÁ, A. *Veřejné finance*. 2.vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 340 s. ISBN 978-7357-497-0.
2. HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 8. rozšířené vyd. Praha: C.H. Beck. 2012. 832 s. ISBN 978-80-7179-254-3.
3. OCHRANA, F., PAVEL, J., VÍTEK, L. *Veřejný sektor a veřejné finance*. Prah: Grada Publishing, 2010. 264 s. ISBN 978-80-247-3228-2.
4. PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy – Teorie a praxe v ČR*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2011. 587 s. ISBN 978-80-7357-614-1.
5. PETEROVÁ, Helena. *Finanční hospodaření samosprávných celků a jeho přezkum*. 2. aktual. vyd. Benešov: Institut pro místní správu, 2012. 95 s. ISBN 978-80-86976-24-2.
6. TOMÁNEK, Petr. *Veřejné finance*. 1. vyd. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2008. 255 s. ISBN 978-80-248-1971-6.
7. Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích
8. Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů
9. Deník veřejné správy. *Zadlužení místních samospráv* [online]. 2016. [cit. 2016-01-25]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6661879>
10. Ministerstvo financí ČR. *Monitoring hospodaření obcí* [online]. 2015. [cit. 2015-02-10]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/monitoring-hospodareni-obci>